

O CONTRIBUȚIE LA „BIBLIOGRAFIA ROMÂNEASCĂ VECHÉ”: CIRCULARA EPISCOPULUI BOB DIN 1797

MIRCEA POPA

Bibliografia românească veche întocmită de Ioan Bianu și Nerva Hoșoș, ca și completările ulterioare aduse de Dan Simonescu¹, Daniela Poenaru² și alții nu semnalează la cartea veche românească o circulară a episcopului Ioan Bob (1782—1830), adresată protopopilor, preoților și mirenilor săi la 25 aprilie 1797. Este o circulară tip foarte volantă, tipărită în chirilică pe hîrtie groasă, fiind scrisă și pe o parte și pe cealaltă cu o singură culoare, avînd ornamentate doar literele de început ale primelor două paragrafe, care sînt plasate într-un chenar negru. Circulara face parte din colecția de carte rară a Institutului de lingvistică și istorie literară din Cluj-Napoca, fiind înregistrată sub nr. 14. Dimensiunile hîrtiei sînt de 37×23 cm., iar oglinda textului de 30,5×18 cm.

Circulara este prilejuită de pregătirile ce le face ocîrmuirea pentru susținerea războiului purtat de Austria cu Franța Directoratului și a întîmpinării campaniei din primăvara anului 1797, campanie ce se va termina dezastruos pentru austrieci, bătuți în mai multe rînduri de trupele victorioase ale lui Napoleon Bonaparte, chemat chiar atunci de Directorat la conducerea operațiunilor din Italia. El va și încheia cu austriecii mai întîi armistițiul de la Leoben (18 aprilie 1797), apoi pacea de la Campo Formio, la 15 octombrie 1797.

Din circulară se vede că austriecii erau cam îngrijorați de rezultatul campaniei de primăvară, de aceea accentul cade pe apelul prelatului la ajutorul în bani, alimente, ostași și cai, deoarece „cu citu-i mai de mare putere lipsă, cu atîta trăbue mai mult a da, nu numai din prisosință, ci și din lipsă”³.

Pentru a-și impresiona mai mult supușii și a-i îndemna la ascultare și ajutor, episcopul nu uită să exagereze greutățile războiului și să-i prezinte pe francezi ca pe niște barbari și nelegiuți, care jefuiesc pe prizonieri sau se leapădă de credința întru Hristos. Această din urmă remarcă provenea, probabil, din faptul că Revoluția franceză atît din perioada sa iacobină, cît și din perioada Directoratului, a dus o politică desul de anticlericală, străduindu-se să oficializeze cultul divin, „să dea o religie civică, menită să înlocuiască vechile culte”⁴.

ANEXA

Fiiilor buni credincioși preoți și mireani dar voao de la Milostivul Dumnezeu, și de la Noi blagoslovenie.

S-au milostivit Prea Înălțatul Împărat prin Milostiva Dreaptei C(esaro) Crăești Măririi Sale scrisoare și răsoluție la Excelenția sa d(omnul) grof Banfy Gheorghe

¹ D. Simonescu, *Bibliografia românească veche* (1508—1830), tom. IV, *Adăugiri și îndreptări*, Buc., Ed. Socec., 1944.

² D. Poenaru *Contribuții la bibliografia românească veche*, Tîrgoviște, 1973,

³ v. Anexa.

⁴ Jacques Madaule, *Istoria Franței*, Ed. politică, Buc., 1973, p. 200.

gubernatorul Marelui Prințipat al Ardealului trimisă și de la Excelența sa noao prin obicinuita Comisie acum de șeasă aprilie dată: Părintescul său cuget spre no- roadele șieși supuse, întru acesta chip a-l descoperi cum că frâncii între aceste vremi de bătae fără de nici o gândire, ca să înceate vârsarea singelui, sumețindu-să dorita pace nici într-un chip cuvios și drept nu vrea a face, măcar că Înălția Sa pacea s-au dorit și o doreaste, și spre aceasta s-au și sîrguit.

Această dară sumeție negîndită văzîndu-o au judecat cum că ar fi de lipsă cu mai mare puteare a-i sta împotrivă norodului acestuia, care și de legea crești- nească s-au lepădat și pre cea ce prin ceva întîmplare, precum și soartea bătaii, au căzut în mîinile lor, de tot i-au jăfuit, și fără de nici o milă omenească i-au adus la lipsa cea mai de jos, și întru acesta chip prin mai mare ajutoriu să se silească a primi pacea, care pînă acum nu vreau a o primi, nădăjduiaște drept aceia prea Î(nălțatul) Împărat, cum că și voi fiilor, Protopopi, Preoți și Mireani precum supușii înălției sale din alte țări, din bună voința voastră și cu ceva greo- tate a voastră vă veți sîrgui a da ajutoriu, ca împotrivnicul pînă ce-i departe să se poată înfrîna și izgoni îndărăpt, ca nu cumva întărîndu-să împotrivnicul asupra noastră mai pe urmă nici într-un chip să nu să poată înfrînge și așa să ne facem jeaf nemilostivului împotrivnic.

Acest sfîrșit ca să se poată dobîndi sînt de lipsă spre ținerea oștilor bani, grfu. cai, boi, cătane, de care și pînă acum mulți supuși din a sa evlavie au dat, iară întru aceste vremi din dragostea cea devărată, și cuvincioasă, cătră Înălțatu Împă- rat și binele de obște a țării cu cîtu-i mai de mai mare puteare lipsă, cu atîta trăbue mai mult a da, nu numai din prisosință, ci și din lipsă.

Drept aceea despre o parte aducîndu-vă aminte cu cîtă milă au fost prea Înalta Curte a Austriei spre toți supușii săi, carii supt umbra aripilor aceștii prea Înalte Curți au trăit în pace, moșii și strămoșii noștri n-au pătimit izgoniri, căsile, averile voastre supt această milostivă stăpînire nu le-au răsipit împotrivnicii, nici le-au mîncat focul, bătrînii și tinerii nu s-au tras, nici s-au vîndut robi. În liniște ați viețuit, supt această creștinească stăpînire de scîrbe, de nevoi ați fost izbăviți, creștinătatea ați ținut, ba încă ca să fiți în ceale ce sînt cătră Dumne- zeu și spre spăsenia sufletelor mai desăvîrșit în tot chipul prin multe milostive porunci v-au îndemnat și v-au tras, iară împotrivnicul acesta frîncu au lepădat toată legea lui Hristos și dintru acest fără de legea cuget vrea toată credința lui Hristos a o călca și de tot a o șterge și pentru care Î(nălțatul) Împărat să oșteaste.

Despre alta parte socotîndu-vă datoria voastră cătră Împăratul, și cătră țară, care legea creștinească o porunceaste ca să fim supuși mai marilor noștri carii pentru noi priveghează, avînd multe pilde în Sfintele scripturi, cum norodul lîngă împărații săi, lîngă țara sa au stat împotriva împotrivnicilor nu numai cu averile sale, ci încă și arme asupra au luat.

Cunoscînd mai pe urmă și aceasta că prea înalta curte n-au fost volnică la această bătae ci silită, luînd iarăși suma că cu cîte e mai mare împotrivnicul cu atîta trăbue mai mare mulțime de oaste, că mai în puțină oaste totdeauna mai mare stricare și cheltuială se face.

Întorcîndu-ne dară ochii și la vecinele țări și neamuri, care cunoscînd că bi- nele unii țări îi impreunat cu pacea și liniștea altei țări și cu ce va scădeare a sa, multe întunearece de min au dat. Vă sîrguiți tot de-a dînsul spre plinirea aceștii milostive împărătești voi și ne trăgîndu-vă de la datoria aceasta a voastră cu toată rîvna ceale ce aveți din daru lui Dumnezeu ori bani ori bucate ori vite rumpeți și dați întru această lipsă de obște și de la Dumnezeu și de la Î(nălțatul) Împărat dar și milă, iară acum să putem dobîndi dorita pace.

Blaj 25 Aprilie 1797

Vlădica Ioan Bob

UNE CONTRIBUTION À „LA BIBLIOGRAPHIE ROUMAINE ANCIENNE“:
LA CIRCULAIRE DE L'ÉVÊQUES BOB DE 1797

— Résumé —

L'auteur signale une impression qui n'a pas été renfermée jusqu'au présent dans les catalogues d'ancien livre roumain. Il s'agit d'une feuille volante qui contient une circulaire de l'évêque Ioan Bob (1782—1830) adressée le 25 avril 1797 dans le but de soutenir la guerre menée par les Autrichiens avec la France pendant la période du Directorat.